
Avatarurile condiției de prizonier a Maiorului Gheorghe Caracaș

Dr. Petre DIN

Profesor, Liceul Teoretic
„Gheorghe Lazăr” Avrig, jud. Sibiu
petre_din@yahoo.com

În spațiul istoriografic dezbaterile privind Primul Război Mondial s-au focusat asupra dimensiunii politico-militare a acestui conflict, a schimbărilor majore exacerbate de naționalism și de progresul tehnologic al statelor beligerante, în timp ce teme precum condiția prizonierilor și a tratamentului impus acestora au avut un caracter marginal.

Maiorul Gheorghe Caracaș este exponentul elitei românești antebelice care, animată de sentimentul realizării idealului național, participă în campania militară din Transilvania, unde este luat prizonier la 3 noiembrie 1916. Încadrat acestui militantism caracterizat prin spirit de sacrificiu și onoare militară este și fratele său, sublocotenentul Constantin G. Caracaș, din Regimentul 6 „Mihai Viteazul”, căzut în confruntările de la Predeal, la 7 octombrie 1916 și înmormântat în Cimitirul Eroilor din Ploiești, fapt ce rezultă din dedicația de la începutul cărții.

Volumul său de memorii *Din zbuciumul captivității. De la 3 noiembrie 1916 până la 30 iunie 1918*, are marele merit de a restitui posterității imaginea dramatică a implicării maiorului Gheorghe Caracaș în Primul Război Mondial și privațiunile condiției de prizonier, specifice lagărelor germane. Sentimentul demnității naționale, dificultatea vieții din lagăr, tentativele de evadare sunt experiențe reliefate cu franchețe de autor

care evocă și dimensiunea mai puțin tragică a condiției de prizonier, prin comparație cu spiritul insecurității de pe câmpul de luptă. Ion Bulei, istoricul care prefațează volumul, subliniază că în descrierile maiorului apar aserțiuni asupra frigului și foamei din lagăr, dar nu și suferințe care să provoace moartea printre prizonieri¹.

În concepția lui Gheorghe Caracaș, fortul Zorndorf reprezenta un lagăr pentru sancționarea ofițerilor care au recurs la tentative de evadare. Dimensiunea temporală a acestei perioade era de cinci luni, urmând ca după aceea să fie transferați într-un lagăr obișnuit. Problema cu care se confruntau autoritățile germane consta în tentativele de evadare ale ofițerilor prizonieri. Erau ofițeri care aveau la activ șapte sau opt tentative de evadare și care, în pofida eșecurilor, nu renunțau la speranța unei evadări fericite².

Dintre inițiativele de evadare, cea mai cunoscută a fost tentativa unui grup de ofițeri coordonați de celebrul aviator francez Roland Garros. Cu rigurozitatea caracteristică vizionarului, acesta și-a construit o scară demontabilă din scândurile băncilor din lagăr și cu ajutorul unui ferăstrău, confecționat din arcul de oțel al unui gramofon, a tăiat canatul ușii de la capela ofițerilor francezi, ajungând în șanțul exterior al fortului. În prealabil își procurase haine civile, mâncare și bani. Data pentru evadare a fost stabilită în ajunul lunii martie 1917. Ghinionul lor a fost că scara era mai scurtă cu o jumătate de metru, motiv pentru care escaladarea zidului a eșuat. Ca urmare, Roland Garros a fost arestat și transportat în lagărul de la Burg. Eșecul nu l-a descurajat: în anul următor, împreună cu aviatorul francez Anselme Marchal au evadat cu succes din lagărul de la Burg ajungând la Paris. Ulterior, au aflat cu stupefacție de moartea eroică a acestui aviator în confruntările cu inamicul din Primul Război Mondial³.

Demersurile privind obținerea libertății generează discuțiile lansate în secolul XIX de filosoful englez John Stuart Mill. Teoretizarea libertății individuale propusă de filosof se focusează pe identificarea limitelor suveranității individului asupra lui însuși și a limitelor autorității societății asupra ființei umane. Enunțurile conchid la ideea că individualității trebuie să-i revină realitățile existențiale care interesează în principal persoana umană, iar societății, componentele care interesează în mod prioritar societatea. În viziunea sa, societatea nu se bazează pe un contract, dar orice individ care se bucură de protecția societății are obligații față de aceasta și trebuie să respecte o conduită în raport cu semenii săi. Respectivul comportament constă în a nu leza interesele altora stipulate prin dispoziții legale exprese, în a suporta, fără excepție, sacrificiile pe care le reclamă protejarea societății și a membrilor săi de prejudicii și maltratări. Conform acestui principiu, societatea este îndreptățită să impună asumarea de condiții celor care încearcă să

---

1 Bulei 2016, p. 6.

2 Caracaș 2016, p. 154.

3 *Ibidem*, pp. 154–156.